THE LIBRARY OF THE
OCT 19
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 25, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 13. oktobra (October 13), 1927. | Subscription $6.00 yearly | ŠTEV.—NUMBER 241

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Divjaška sodnijska prepoved proti rudarjem

Zvezni sodnik Schoonmaker v Pittsburghu je popolnoma zvezal roke stavkajočim rudarjem. Unija se ne sme ganiti. Kompanija jih lahko izžene iz stanovanj in preganja kolikor hoče. Dovoljen je samo po en piket na cesti.

Pittsburgh, Pa., 12. okt.—Enega najostrejših "indžunkšnov," kar jih pozna Pennsylvanija, je včeraj izdal tukajšnji zvezni sodnik F. P. Schoonmaker proti stavkajočim rudarjem in članom United Mine Workers of America v petem distriktu organizacije, ki obsega pittsburško okolico. Izdan je bil v prilog Pittsburgh Terminal Coal korporaciji, ki je minolo spomlad napovedala boj rudarski organizaciji in začela obratovati svoje premogovnike s stavkokazi.

Prepoved, katero je izdal sodnik Schoonmaker, je naperjena proti vsaki aktivnosti unije in stavkarjev. Tudi ganiti se ne smejo. Edina izjema, katero je dovolil sodnik, je, da smejo postavljati pikete v eni sami osebi na cestah, ki vodijo k rovom. Stavkarji ne smejo položiti svoje noge na kompanijska tla.

Uniji je tudi prepovedano ovirati na katerikoli način izgon stavkajočih rudarjev in njihovih družin iz kompanijskih stanovanj. Družba je dobila oblast, da lahko vsak čas izžene rudarje iz stanovanj in nastani v hišah stavkokaze.

Sodnik je na vsej črti podprl stališče kompanije, da je unija trust, ki je prelomila Shermanov in Claytonov zakon s tem, da ovira produkcijo in meddržavno razpošiljanje premoga. Odvetniki unije so pobijali to stališče in dokazali sodniku, da do danes ni še nobena pravosodna instanca v Združenih državah smatrala stavke za oviranje meddržavne trgovine na temelju protitrustnega zakona. Bilo je vse zaman. Sodnik je odločil tako kot je hotela kompanija.

Ameriška delavska federacija še vedno proti delavski stranki

Izrekla se pa je za modifikacijo prohibicije in protitrustnega zakona. Voditelji bodo beračili v kongresu za amendmente.

Los Angeles, Cal., 12. okt.—Ameriška delavska federacija je včeraj—kakor vsako leto—spet odklonila predlog za ustanovitev svoje lastne politične stranke. Zadevno resolucijo je predložil delegat Max S. Hayes iz Clevelanda, tiskarski delavec, ki je bil leta 1920 kandidat za podpredsednika Združenih držav na listini farmarsko-delavske stranke.

Predsednik Green je pobijal resolucijo rekoč, da federacija ostane politično nevtralna in "naša najboljša taktika je, da podpiramo prijatelje delavcev v obstoječih političnih strankah." Konvencija je Greena podprla z veliko večino.

Sprejeta je pa bila resolucija glede omiljenja prohibicije. Ogromna večina je glasovala, da federacija pritisne na kongres za amendiranje Volsteadovega zakona v toliko, da delavci dobe 2.75-odstotno pivo. Resolucija navaja splošno korupcijo, ki je nastala s prohibicijo in potem naglaša, da legaliziranje lahkih pijač edino prinese treznost in zmernost v deželo.

Sprejeta je bila tudi resolucija za amendiranje Shermanovega protitrustnega zakona, ki ga danes delodajalci izrabljajo proti unijam. Konvencija je pooblastila eksekutivo A. D. F., da organizira v Washingtonu velik delavski "lobby" za modifikacijo protitrustnega in prohibičnega zakona.

Resolucija glede naseljevanja iz Mehike je izzvala ostro debato. Delegatje iz Kalifornije so predlagali, da se mora naseljevanje iz Mehike podvreči kvotnemu sistemu, kajti kalifornijski delavci težko tekmujejo z mehiškimi imigranti. Po dolgem prerekanju je konvencija zavrgla resolucijo in s tem se je izrekla za neomejeno naseljevanje iz Mehike.

Bila je tudi vroča debata glede "indžukšnov." Povod je dala najnovejša sodnijska prepoved proti rudarjem v pittsburškem distriktu, ki je zelo razburila delegate. Green je dejal, da ta prepoved presega vse meje in da morajo delavci "zastaviti vse svoje volilne moči" proti takim početjem. (Kako, če pa ne smejo imeti svoje lastne stranke?)

ORGANIZATORIČNA KAMPANJA NA JUGU

Predsednik Državne delavske federacije Severne Karoline kritizira oglašanje podjetnikov.

Winston-Salem, N. C. — Kampanja za organiziranje delavstva v Severni Karolini postaja intenzivnejša, kar pokazuje razgovor T. A. Wilsona, predsednika Državne delavske federacije Severne Karoline z zastopnikom Federaliziranega tiska. V tem razgovoru je Wilson kritiziral oglašanje Duke Power kompanije, ki se baha, da je več ko 99 odstotkov prebivalcev v piedmontskem industrijskem distriktu domačinov. To pomeni, da so bili rojeni v Ameriki.

Wilson je pa mnenja, da ti prebivalci starega ameriškega izvora potrebujejo tudi take življenske razmere, katerim se pravi, da so ameriške. Delavec, ki zasluži dva dolarja, malo več ali manj v tobačni ali tekstilni tovarni, ne živi v takih življenskih razmerah, ki se jim pravi ameriške. Smešno je je nadaljeval Wilson po kratkem molku. Američan starega izvora, tako govore, je boljši od tujezemca, in tako bi morale biti življenske razmere zanj veliko boljše, kot so. Ampak pronašli smo, da v Združenih državah živi evropejski delavec na severu v ameriških razmerah, stoodstotni ameriški delavec na jugu pa živi v evropejskih razmerah. Zato nas čaka veliko dela na jugu, da organiziramo tekstilne in tobačne delavce, industrijo za pohištvo, za proizvajanje elektrike in še veliko drugih industrij. Edino veliko industrijsko podjetje na jugu je Southern železnica, ki je organizirano.

Delavstvo na jugu se lahko organizira. Unije so bile močne vprav nekaj let po državljanski vojni. Te unije se zopet lahko obnove, ako so tu sredstva za organiziranje delavstva in so metode pravilne, da se ni treba bati, da kampanja za organiziranje ponesreči.

Wilson priporoča, da se kampanja vrši v velikem obsegu. Prirede se naj javni razgovori, ki se naj dobro oglašajo. Obenem je pa treba vršiti tajno organizatorično delo.

Dan je lahko slab danes, prihodnji pa prinese uspehe. Stavbinski delavci pokazujejo več življenja v tej državi, odkar je pričela kampanja. Stavka tekstilnih delavcev v Hendersonu pokazuje, da so tekstilni delavci do grla siti suženjskih razmer in da so pripravljeni revoltirati proti svojim gospodarjem. Razvoj industrije na jugu pa odpravi podeželne patrijarhalne razmere in farmski individualizem.

Velik požar.

Ocean City, N. J., 11. okt. — Ogenj, ki je izbruhnil v tem mestu v noči od pondeljka do torka, je uničil poslopja v okolici 8 blokov. Približno 30 poslopij, med njimi trije hoteli, dva gledališča in več trgovin je pogorelo. Močan morski veter je bil vzrok, da se je ogenj hitro razširil. Mnogo družin je brez doma, njih hiše uničene do tal. Državna milica preiskuje vsak avtomobil, ki gre iz mesta ali v mesto, ako se v njem nahaja kaj ukradenega blaga. Škoda, ki jo je povzročil požar, se ceni na $4,000,000.

Tretji atentator, Blagoje Kondrev, je bil ujet živ in nahaja se v zaporu.

Dalje poročajo iz Belgrada o velikih demonstracijah "Narodne obrane" proti komitašom.

Obramba delavskih žrtev v Cheswicku je izredno močna

Odvetniki imajo dokaze o brutalnem obnašanju državne policije. — Liga za ameriške civilne svoboščine vodi obrambo žrtev.

New York, N. Y. — Organizirala se je obramba za 21 strokovno organiziranih rudarjev, ki so obtoženi raznih prestopkov in kaznjivih dejanj, ko je državna policija napadla dne 22. avgusta zborovalce na javnem shodu v Cheswicku, Pa. Forrest Baily, ravnatelj Lige za ameriške civilne svoboščine, je že dospel v Pittsburgh, da organizira obrambo česviških žrtev.

Detajle o napadu državne policije na mirne rudarje je priobčila politična revija "New Republic." Te detajle je zbral izredni poročevalec Lige za ameriške civilne svoboščine. Delavci so najeli Gaia Growe. Prinesli so na vrt sodavico in druge neopojne pijače in imeli so na prodaj vložke. Izredni poročevalec pripoveduje, kaj je doživel Steve Kurepa, tajnik lokalne rudarske organizacije v Warwicku. Poročevalec je povedal:

"Sedel sem v sadnem vrtu. Policija je čakali na strani. Policaji so imeli konje poleg sebe. Sedeli niso na njih, medtem so pa ljudje polnili vrt. Nato sta prišla saržent in lajtnant k govorniškemu odru. Bil sem najprvo med ljudstvom, ko sta pa šla k govorniškemu odru, sem pa tudi šel tje.

"Ukazali so, da shod prenehа. Predsednik se je obrnil proti ljudstvu in je rekel, da je to očvisno od državljanov Združenih držav. Ljudstvo je kričalo, da hoče nadaljevati s shodom. Nekdo je zakričal: 'Bil sem v vojni in se bojeval za svobodo. Pravico imamo do zborovalne svobode in govora!'

"Eden policajev na govorniškem odru je ustrelil iz samokresa trikrat. Zaklical je: 'Sedite na konje!' Precej jih je skočilo na konje, drugi so pa metali bombe med ljudstvom. Bombe so eksplodirale in videli nismo skoraj nič. Ljudstvo je pričelo bežati proti jugu. Policaji so pa metali bombe, udrihali po ljudstvu s količki in jahali čezenj.

Veliko žen in otrok je prejelo udarce, da so se onesvestili. Te so pobrali in jih vrgli na tovorne avte. Ne vem, kam so jih odpeljali. Pol ure so jahali zraven gori in doli. Pri tem jahanju so pa s količki tolkli po ljudeh. Razbili so tudi vetrobrane nekaterih avtov, ki so vozili mimo."

Kurepa je odnesel zdravo kožo iz tega divjaškega in brutalnega napada. Dospel je v unijsko dvorano in tam so ga aretirali. Tudi so ga zmerjali prav po arabsko. Imenovali so ga umazanega hunkija, sina kuzle in agitatorja. Po aretaciji so ga odvedli v Pittsburgh.

Pri tem napadu na ljudstvo in na javni cesti, je bil eden policaj ustreljen. Krivda se seveda zvrača na rudarje. Dokazi pa govore, da ga je najbrž ustrelil drug policaj ali pa tujec, ki je šel po cesti in se ni hotel pustiti pretepati od policaja brez najmanjšega povoda in vzroka.

Sin suhaškega uradnika zaprt, ker je prevažal žganje.

Richmond, Va., 12. okt. — Carrol V. Hepburn, sin superintendenta Protisalonske lige, je bil obsojen na deset dni zapora in $50 kazni na obtožbo, da je prevažal žganje. Priče so povedale, da je bilo najdeno žganje v avtomobilu, ki je bil last lige, katerega je Hepburn vozil. Navzlic pričanju policaja, ki ga je aretiral, da je bil Hepburn pijan, ko je vozil avtomobil, ga je porota od te obtožbe oprostila.

NACIONALISTI V INDIJI SE UČE OD KITAJCEV

Od njih se uče, kako je treba organizirati delavce v industriji. — Pa še veliko drugih in važnih in zanje koristnih stvari.

New York, N. Y. — Sailendra Nath Ghose, tajnik Ustanove za svobodo Indije, ki ima svoj glavni stan v New Yorku, pravi, da se indijski delavci uče od Kitajcev, kako je treba ustanoviti unije, da se bojujejo za svobodo na industrijskem polju in kako je treba delati v indijski politični areni — domači zakonodaji, da bodo zapovedovali indijski armadi oficirji, ki so domačini.

Nacionalistični voditelji v Indiji zahtevajo na glas vojaško izvežbanje za "obrambo Indije" po njenih prebivalcih. Toda Velika Britanija računi, da Indijci zahtevajo vojaško izvežbanje, da se Indijci ubranijo vprav nje. Ta zahteva spravija Veliko Britanijo v tako veliko zadrego, da je pohitel v Indijo njen vojni minister sir Laming Worthington-Evans, da reši to vprašanje.

Britanija želi veliko vojaško oporišče. Ona hoče imeti armado, ki sestoji iz dveh tretjin Indijcev, zadnjo tretjino, ki zapoveduje, pa naj bodo sami Britje. Britanija hiti z vojaškimi pripravami na severozapadni meji proti Afganistanu, kjer vodi [illegible] v Rusijo.

Ghose pravi, da ni nobenega dvoma, da se Velika Britanija pripravlja za vojno z Rusijo in hoče izrabiti Indijo kot vojaško oporišče za vso Azijo proti Kitaju in celo proti Japonski, ako je to treba.

Ali Indijci zahtevajo armado, ki jo zapovedujejo domačini, to je Indijci in ne Britje. Nacionalisti izjavljajo, ako so Indijci dobri za "kanonenfuter", tedaj so tudi dobri za oficirje, ki zapovedujejo armadi. Oni priporočajo, da se v Sandhurstu v Indiji ustanovi vojaška akademija za Indijce. Bitka za to se vrši v zakonodajni zbornici. Indijci so za Indijce, Britje pa za Brite. To vprašanje je treba rešiti in pregledati je treba vojne priprave in utrdbe ob afganistanski meji. To je vzrok, da je vojni minister odpotoval v Indijo tako nepričakovano.

Vojaško vežbanje je bilo uvedeno na indijskih učiliščih, ampak Britje so omejili število dijakov tako očitno, da vsak lahko razume, kam pes taco moli. Ghose pravi, da ti dijaki radevolje porabijo svoj prosti čas za vežbanje delavcev v nacijonalističnem gibanju.

Indijsko nacionalistično gibanje se je nekoč zrcalilo v pasivni resistenci. Ali dogodki v Kitaju so izučili Indijce, meni Ghose, da so izpremenili svojo taktiko. Indijske čete so bile letos odpoklicane iz Kitaja, ker niso zadostile britskim namenom proti kitajskim nacionalistom.

Bankir in njegova žena oropana.

Chicago. — Henry Keel, predsednik Edgewater Trust and Savings banke, in njegova žena sta bila v torek večer blizu svojega doma oropana za $60 denarja in za dragulje v vrednosti $3,600. Roparji so jima zvezali roke in noge, predno so odšli. Keel je obvestil policijo o ropu, ki pa ni našla za roparjim nikakega sledu.

Miss Ederle posekana v plavanju.

London, 12. okt.—Dr. Dorothy C. Logan, angleška zdravnica, je preplavala Angleško ožino v trinajstih urah in enajstih minutah. S tem rekordom je posekala Gertrudo Ederle za eno uro in 24 minut.

Britske delavstvo v zelo važni vlogi ob prihodnjih volitvah

Pregled pokazuje, da je delavska stranka močna in da jo podpira strokovno organizirano delavstvo.

London, Anglija. — Poročilo, ki je bilo predloženo zborovanju delavske stranke, pokazuje, da je stranka močna in da je bil udarec, ki ga je izvršila torijska vlada, le udarec po vodi in nič drugega. Zborovanje je pričelo dne 3. oktobra v Blackpoolu. Poročilo pa pove, da stranka šteje 3,388,286 članov, ki redno prispevajo v strankino blagajno. Dohodki stranke so znašali, vštevši vse vire, 46,550 šterlingskih funtov. To pomeni, da so dohodki za 5,225 šterlinskih funtov višji, kot so bili dohodki prejšnjega leta. Večino so pa darovale delavske strokovne organizacije.

Lokalne socialistične in politične delavske skupine so prispevale nekaj več kot 1,600 šterlingskih funtov. Politične delavske skupine v Margatu in Liverpoolu so bile razpuščene, ker niso izvedle zaključkov glede komunistov.

Nekatere delavske strokovne organizacije kot na pr. organizacija poštnih uslužbencev, niso mogle obdržati zaradi nazadnjaških postav direktnih stikov z delavsko stranko, so pa člani teh organizacij prispevali na nedirekten način v blagajno delavske stranke.

Delavska stranka ima sedaj 155 poslancev v nižji zbornici. Pri prihodnjih volitvah ima delavska stranka dobro upanje, da pribori nove mandate in tako stopnjema istrga nazadnjakom, ki so v Angliji poznani pod imenom toriji, postojanko za postojanko.

Letalka Ruth Elder nad Atlantikom

Ona in njen spremljevalec George Haldeman sta poletela proti Parizu v novi smeri.

New York, 12. okt.—Monoplan "The American Girl," ki ga pilotira miss Ruth Elder, se je dvignil v zrak v torek ob petih popoldne in zavil naravnost nad morje v črti proti Parizu. Z letalko je odpotoval tudi kapitan George Haldeman, ki je tudi pilot, tako da se bosta lahko menjala v pilotiranju med poletom.

Miss Elder je vzela direktno črto iz New Yorka proti Cherbourgu, po kateri plovejo parniki. Črta meri 3150 milj in je daljša kot ona iz Newfoundlandije, katere so se doslej poslužili vsi ameriški letalci čez morje. Ako pojde vse po sreči, pride "The American Girl" v Pariz enkrat v četrtek zjutraj. Ob uri, ko se je letalo dvignilo v zrak, je bilo najlepše vreme na tej strani oceana, toda vremenoslovci so v strahu, da letalo naleti na vihar sredi morja.

Pariz, 12. okt. — Francoska avijatika, Dieudonne Costes in Joseph Le Bix, sta na poletu v Argentinijo včeraj dospela v St. Louis v francoski koloniji Senegal na zapadnem obrežju Afrike, kjer sta pristala. Od tam poletita danes čez južni Atlantik v Brazilijo. Iz Pariza v St. Louis, 2700 milj dolgo zračno pot, sta dosegla v 25 urah in 27 minutah brez vsake nesgode. Letela sta povprečno 106 milj na uro.

Ameriško posojilo Poljakom.

Varšava, 12. okt. — Poljska vlada je danes podpisala pogodbo z ameriškimi bankirji glede posojila v vsoti 70 miljonov dolarjev. Čez polovico posojila bo podpisanega v Ameriki proti sedmim odstotkom obresti.

Stavkajoči okenski čistilci zmagujejo

Ti delavci opravljajo izredno nevarno delo. — Podjetniki so organizirali svojo organizacijo, pa menda ne bo nič.

New York, N. Y. — Več ko dvajset tvrdk je sklenilo pogodbo z lokalno organizacijo čistilcev oken št. 8. To se je zgodilo že tretji dan stavke.

Delavci zahtevajo $46 tedenske mezde, ali da se jim sedanja tedenska mezda $43 poviša za tri dolarje. Podjetniki hočejo vsako leto se izmuzniti od priznanja unije. Tudi letos so ravno to izvršili in organizirali so svojo lastno unijo ali društvo, ki ni v zvezi z nobeno delavsko centralo. Lokalna organizacija št. 8 okenskih čistilcev je pridružena Ameriški delavski federaciji. Da je več kot dvajset tvrdk že podpisalo pogodbo s to lokalno organizacijo, je dokaz doprinešen, da se vrste podjetnikov majejo in da je le še vprašanje časa, kdaj se vdajo.

Delo, ki ga opravljajo okenski čistilci, ni ženako delo. Ampak to delo je izredno nevarno, ko stoje zunaj okna včasi na zelo ozkem prizidku na visokih nebotičnikih in čistijo okna, zdolaj pod njimi pa vrvi velikomestno življenje na cestah. Pri nekaterih oknih so zazidani kaviji v steno, da delavec lahko zapne varnostni pas, ki ga varuje, ako mu spodrsne noga, da ne pade v globočino. Pa tudi pri čiščenju teh oken, ki imajo kavelje za pasove, preživi delavec trpke trenutke, preden stopi na zunanjo stran okna in zapne pas v kavelj.

Unija se bojuje tudi za varnostne naprave. In to ni všeč podjetnikom, ker te naprave stanejo nekaj denarja, po njih mnenju so pa delavska življenja poceni, ker se pridejo ponujat vsak dan brezposelni delavci za delo.

Banditi slekli in oropali dijaka.

Chicago. — William Bosch, dijak michiganske univerze, je bil pretečeno nedeljo napaden po dveh banditih, ko se je vračal proti svojemu domu. Vzela sta mu $4 in vso obleko, da je bil prisiljen iti gol domov. Oba roparja sta bila oborožena in sta se vozila v avtomobilu.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI."

Tragikomedija mehiške vojaške vstaje

Samo šest voditeljev je še na prostem; drugi so že vsi pod ključem ali eksekutirani.

Mexico City, 12. okt.—Šef generalnega štaba Alvarez poroča danes o katastrofalnem porazu vstaške čete pri Boquillu, država Michoacan. Brez malega vsi vstaši so bili pobiti ali ujeti in trije generali, ki so vodili rebele, so bili ustreljeni.

Kot je razvidno iz današnjih in včerajšnjih poročil, so zvezne čete strle revolto v vseh državah, izvzemši v Sinaloi; tam so vstaši še aktivni v hribih. V zadnjih osmih dneh je bilo ustreljenih okrog dvajset generalov in 60 civilistov. Samo šest voditeljev z Gomezom vred je še na prostem, a še ti, razen Gomeza, nimajo posebnega vpliva.

Kandidat Gomez je še na begu in v skrivališčih države Vera Cruz. Iz Teocela poročajo, da je tam kapituliralo 657 mož vojaške posadke v glavnem mestu, ki so ušli pred desetimi dnevi pod vodstvom generala Hectorja Almade.

Predsednik Calles je snoči izdal dolgo poročilo o početku, poteku in koncu vstaške zarote. Pravi, da je prejemal informacije o zarotniškem gibanju in intrigiranju voditeljev—Gomeza, Serrana in drugih—že od srede avgusta, ni pa mogel verjeti, da bodo res kaj začeli. Calles čestita veznim četam na njihovi zvestobi in odločnosti.

Palavacini, bivši lastnik in urednik lista "El Universal," ki je tudi bil zapleten v vstajo, je bil včeraj deportiran iz Mehike. Odpeljal se je v Laredo, Texas.

Trije otroci zgoreli.

Chicago. — Trije otroci so zgoreli v plamenih, ki je nastal v petem nadstropju v stanovanjskem poslopju na 78 E. 109 cesti. Njih starši so bili v času, ko je izbruhnil požar, v nekem gledališču. Ena ženska in štirje otroci, ki so bili v nevarnosti, da jih zajame plamen, so bili rešeni.

Otrok zgorel.

Ottawa, Ill., 12. okt. — Mrs. Frank Trush je zrla na prizor, ko je njeno hišo zajel plamen in v njem njeno 8 mesecev staro hčerko, ne da bi jo mogla rešiti. Poskus sosedov, da bi rešili otroka, je bil zaman. Mati se je potem onesvestila.

Vlada v Belgradu pade vsled krize z Bolgarije

Bolgarija je deloma zadovoljila Jugoslavijo. Trupla ubitih komitašev razstavljena v Štipu.

Pariz, 12. okt. — Havasova agentura javlja iz Belgrada, da se je pojavila ministrska kriza v Jugoslaviji vsled konflikta z Bolgarijo. Ostavka vlade se pričakuje vsako uro.

Sofija, 12. okt.—Jugoslovanski poslanik Nečić je danes informiral bolgarskega zunanjega ministra Boreva, da je vlada v Belgradu zadovoljna z akcijo Bolgarije v prilog potlačenju komitaškega gibanja ob meji, zato ne bo storila nadaljnih korakov proti Bolgariji.

Dunaj, 12. okt.—Ubita macedonska komitaša, Ilija Ilinkovič in Hipokrat Razgorov, ki sta sodelovala pri atentatu na generala Kovačevića in pozneje padla v boju s srbskimi žandarji, sta bila včeraj pripeljana v Štip in njuni trupli sta bili razstavljeni na ogled na javnem trgu. Ilinkovičev dom je bil v Štipu in tam še žive njegovi starši.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA",
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS

128

Datum v oklepaju n. pr. (Sept. 30-1927) poleg važeče imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MUSSOLINIJEV MANEVER ZA NOVO AMERIŠKO POSOJILO.

Mussolinijev prestiž v Ameriki pada, posebno v Washingtonu, odkar je napravil neumnost, da je nagovoril fašistovsko skupino, ki je odhajala v Južno Ameriko in ji pri tem zabičeval, da morajo fašisti sprejemati ukaze le od svojega mojstra, ki je sedaj Mussolini ali vojvoda, kot ga svečano nazivljajo vsi oni, ki se ponižno klanjajo pred njim, satirično pa oni, ki razumejo njegovo pajacado. Poleg te neumnosti je Mussolini storil še drugo, da se je zameril Washingtonu in vodilnim političarjem v Ameriki. Rekel je, da bodo vsi oni italijanski izseljeniki obdarovani ali penzijonirani, ki bodo trpeli v tujezemstvu, ker so člani fašistovske organizacije.

To in še druge okolščine, kot na pr. njegovo zavoženo gospodarstvo v Italiji, so pričele učinkovati. Padati je pričel Mussolinijev prestiž in padal je bolj hitro, kot se je širila njegova slava.

Posojilo, ki ga je Mussolini prejel od Amerike, je že zdavnej šlo, industrija Italije se pa nahaja v slabšem položaju, kot je bila, ko je Mussolini iskal ameriško posojilo. Brezposelnost v Italiji se množi, naročila na industrijske izdelke Italije iz Levanta se krčijo. Ko je Mussolini potipal ,če bi se dalo dobiti novo posojilo v Ameriki, je naletel na hladen sprejem. Tako je bilo treba izigrati nekaj novega, da se dvigne Mussolinijev skrahirani prestiž.

Mussolini je pričel rožljati in ropotati. Pa ne v kovačnicah, kjer se kujejo plugi, kose in srpi. Ne v tovarnah, v katerih se izdelujejo potrebno orodje in stroji za produkcijo. Rožljati je pričel s sabljo, kot je to v navadi pri ljudeh, ki o narodni ekonomiji ničesar ne razumejo in ki žive zatelebani v svojo misel, da svet ne bo spoznal njih kričaških zvijač.

Pričel je zopet intrigirati na Balkanu. Italijanski fašistovski agenti so podkurili bolgarske komitaše, da so izvršili neumnost in upadli v Jugoslavijo in tam ubili jugoslovanskega generala. Mussolini je pa poslal note britski, francoski in nemški vladi, da bo vojna, ako Jugoslavija napade Albanijo in tam spodi njegovega podrepnika. Da Mussolini pokaže, kako resno misli izvesti svojo grožnjo, je izkrcal nekaj vojaštva na otoku Saseno v Valoni. Te vojake lahko en eroplan s par bombami tako razprši, da bodo poskakali od strahu v morje, da se rešijo sovražnika, ki plava nad njimi.

Nato so zvesti Mussolinijevi politični podrepniki v Italiji proglasili to izkrcanje italijanskih vojakov na otoku za veliko Mussolinijevo diplomatično zmago, ki pa ni bila drugega kot nesramna provokacija nesramnega in vsiljivega človeka.

S proglasitvijo te velike diplomatične "zmage" je upal Mussolini doseči, da prične zopet naraščati njegov prestiž v Ameriki. Ampak zgodilo se ni ničesar, kar bi govorilo, da narašča Mussolinijev prestiž v Ameriki. Ravno narobe je. V kongresu pride fašizem na razgovor in v senatu ga ne bodo prijemali z glace-rokavicami. Tako govore sedanja znamenja na ameriškem političnem nebu, kjer se vse politične zvezde ogibljejo fašistovskih madežev.

Mussolini je res velik intrigant, bahač in gobezdač. Da bi Mussolini pričel z vojno v sedanjih časih ali v bližnji bodočnosti, pa še misliti ni. Take sugestije so tako daleč od realizacije, kot pet krav za en groš. Podobne so gobezdanju starih radeckarjev, ki so skozi več ko pol stoletja vsako leto po zimi gobezdali, da bo spomladi vojna z Lahom.

Mussolini si bo tisočkrat premislil, preden prične z imperijalistično vojno proti Jugoslaviji. Kajti tu so poleg drugih držav na severju in zapadu še na vzhodu Turčija in severo-vzhodu velika Rusija, pripravljeni da razbijejo Mussolinijev zasanjani imperij in ga izpremene v prazen nič. To pomeni, da se z Mussolinijevo Italijo izvrši to, kar se je zgodilo s skupaj sešenjeno Avstrijo. Zato so pa Mussolinijeve grožnje o vojni le votle besede odznotraj, od zunaj jih pa nič ni. Noben pameten človek, ki razmotriva gospodarski in politični položaj Evrope, jih ne smatra za resne, ampak vidi v njih le reklamo kričavega kramarja za novo posojilo.

SLIKE IZ NASELBIN

Delavstvo se mora učiti.

South Fork, Pa. — Zadnjič sem poročal od tukaj o razmerah, ki prevladujejo okoli South Forka in Chrenfielda. Danes moram pa poročati, da smo sedaj dobili tukaj policijo ali pobojnike. Dne 8. oktobra nekako opoldne se jih je pojavilo kakih dvajset, ki so bili vsi oboroženi od nog do glave. To nam je menda prinesla prosperiteta. S seboj so ti pobojniki pripeljali jedil in pušk na truku. Tako izgleda, kakor bi prišli nad medveđe. Stanujem namreč na drugi strani ceste od njihove postaje. Pred leti je bila tam pivnica, ki je bila last kompanije.

Nato so na vidna mesta pobojniki, pribili notice, ki so naznanile, da se moramo v petih dneh premisliti: na delo ali pa ven iz stanovanj. To se sicer ni tikalo vseh, ali jaz sem bil eden izmed prvih. To me ni veliko prizadelo, ker sem že vajen selitve kakor cigan iz kraja v kraj.

Človek pa se nehote vpraša, zakaj vse te muhe, vsa ta nesramna šikaniranja. Nekateri pravijo, da so krivi voditelji rudarske organizacije. Malo pa jih je, ki bi se zavedali, da smo tega krivi sami rudarji, ker smo uradnike izvolili sami; sami smo postavili na krmilo John L. Lewisa. Ako bi pa premogarji znali premisliti, kaj pomeni imeti dobrega vodjo za predsednika unije, tedaj sem prepričan bi ne bilo tega kot je danes. Toda še je čas, da se rudar iz te izkušnje kaj nauči, kajti čas učenja ni nikdar prepozen. Delavstvo se bo pač moralo priučiti, da je moč v njega rokah, ako le hoče to moč izrabiti sebi v prid; na druge krivdo metati je seveda najložje, a ne pomaga delavcu prav nič, temveč mu služi kot za uteho in omamilo.

Ameriško delavstvo se v prvi vrsti zanima za baseballe igre in tekme ter njih 'junake' kot je Babe Ruth, dalje za boksarske kralje kot sta Tunney in Dempsey. To zanimanje pa ni samo med mladino, med dečki in mladeniči, temveč tudi med odraščenimi in starčki. Kadar pa pridejo volitve, pa vedo toliko o pravih kandidatih kakor desetletni otrok. Tukaj sem menda edini Slovenec z družino v tej naselbini. Kompanija lastuje vse trgovine. Skoro bi rekel, da je vse last kompanije. Zato pa je tudi umevno, če vam povem, kdor je več kupil v teh trgovinah, tisti je imel tudi boljše delo v rudnikih. Prigodilo se je, da je unijski odbornik radi tega protestiral pri kompaniji. Kaj se je zgodilo? Čez nekaj dni je že odšel iz naselbine. Tega so bili krivi rudarji sami, ki prinesejo kompanijskim špijonom vse na ušesa, mesto da bi podpirali svojega zastopnika, ki jim je mislil dobro.

Drugi slučaj je bil, ko je neki William Cook, član unije, na seji zahteval, da se unija postavi pri kompaniji in zahteva gotove pravice, katere se je kompanija obvezala dati. Kompanija je zjutraj že vedela kaj se je na seji govorilo in mož je bil ob delo, pa še celo iz hiše so ga pognali. Tega je bila kriva človeška hijena, ki je natrobila kompaniji vse o poteku seje in še več. Pravijo tudi, da so še celo unijski delavci pomagali prazniti stanovanje omenjenega moža. Rudarji bi se v prvi vrsti morali zavedati svoje dolžnosti napram uniji in samim sebi. Ali nismo sami krivi, da se take stvari gode med nami?

Tudi sedaj v tej stavki se unijski delavci ne zavedajo svoje prave dolžnosti. Vse izgleda, da je veliko unijskih mož v rovih, mesto da bi bili na stavki. Vsakdo dela napake, nobenega med nami ni, ki bi bil brez njih. Toda poravnati zmote in napake, to je moško. Zato pa vsi, ki ste na napačni poti, obrnite se na cesto, ki vodi k zmagi za rudarje. Kajti ako še nadalje ostanete na stari, zgrešeni poti, ki ste jo pričeli po stavki, je to vaša in naša poguba. Vsi smo potrebni pouka, delavci pa menda še največ. Sovraštvo med nami naš gotovo ne bo vodilo k nobenemu uspehu. Borimo se skupaj in želi bomo skupno tudi uspeha. Kar se mene tiče, vem, da ostanem zvest uniji, pa naj pride kar hoče.

Vsemu zavednemu delavstvu pozdrav! — Henrik Pečarič, South Fork, Pa., Box 665.

Mnenje stavkarja.

Neffs, Ohio. — Nihče se ne oglasi iz naše naselbine, da bi javnost izvedela, kako se nam godi, odkar smo na stavki ali izporu. Naše dobrote so pod ničlo, da bolj ne morejo biti, a vzlic temu pa vztrajamo, da dosežemo za kar se borimo že šest mesecev in pol.

Nekateri tukajšnji rudniki so pričeli obratovati pod "open shop" sistemom. Ako bi ne bilo dovolj stavkokazov, tedaj bi mi kmalu zmagali in prisilili barone premoga, da nam ustrežejo. Ker pa je pijavk veliko in prihajajo od vseh strani, da odjedajo kruh nam in našim otrokom in tako tudi sami sebi, so pa baroni še na nogah. Kapitalistom večkrat pomagajo plesti bič sami delavci, kadar se ne zavedajo svoje dolžnosti, da bi stali na strani stavkarjev. Baje je med stavkokazi tudi nekaj Slovencev in Hrvatov. Ako bi vsi, ki delajo sedaj, kar je nepošteno, vedeli kako slabo delo opravljajo ter da bo na njih čelih za vedno utisnjen pečat stavkokaza, tedaj bi se gotovo premislili in takoj odložili skebsko orodje in stopili v naše vrste.

Pod odprto delavnico obratujejo ti-le rudniki: Web Mine, Provedent rov, Florence mine, Windsor Dear Mine in še nekaj drugih, ki pa so manjše. To omenjam zato, da se bodo vedeli rojaki ravnati, da ne bodo nasedli agentom, ki prigovarjajo ljudem, da se tu ali tam dobro dela, povedo pa ne, da je v teh rudnikih stavka že sedmi mesec. Rojaki, nikar ne hodite sem za delom! Ako pridete, nam boste samo grenili življenje.

Kompanije in lastniki rudnikov so sicer krivi, da moramo mi trpeti, ker nam nočejo plačati mezde, da bi se pošteno preživeli, toda pri tem pa so krivi tudi ljudje, ki sedaj skebajo. Ako bi ti ljudje le količkaj premislili, kakšno je njih počenjanje, tedaj bi stavkarji kmalu zmagali. Delavci, zavedajte se svoje dolžnosti napram delavskemu razredu, nikar se ne dajte zavesti v napačni tabor, ki je nam vsem v pogubo. Vsak delavec, ki se poda v rov v tem času, kjer je stavka, dela krivico nam in sebi.

Veliko so zakrivili po mojem mnenju tudi naši glavni voditelji kot je Lewis, predsednik U. M. W. of America unije. Zdi se, da njegova mašina ne ravna pravilno. Tega pa smo seveda krivi mi sami, ker nismo pri zadnjih volitvah postavili na njegovo mesto Johna Brophyja, ki se v resnici bori že celo vrsto let za pravice premogarjev. Še ni prepozno, ako se bomo rudarji zavedli, da moramo prihodnjič poravnati na volišču in izvoliti v urade prave representante rudarjev.

Apeliram na vse rojake, da držijo roke proč od Ohija, dokler se razmere ne izboljšajo. Ne hodite sem za delom, ker za poštenega delavca tu ni sedaj dela.

Pozdrav vsem zavednim delavcem širom Amerike! Tistim, ki nam odjedajo kruh, pa želim, da bi čimpreje spoznali svojo zmoto in prenehali stavkokaziti! — Florian Pishek, Neffs, Ohio, Box 471.

25 oseb utonilo v Bolgariji.

Dunaj, 12. okt.—Velika povodenj je udarila bolgarske prebivalce v Dobrudži. Voda je odnesla 143 hiš in 25 oseb je utonilo.

NAŠI ODRI

"Stari Elija" v Pueblu.

Pueblo, Colorado.—V nedeljo dne 9. oktobra je dramski odsek društva "Orel" št. 21 S. N. P. J. priredil igro "Stari Elija" v prid graditve Jugoslovanskega narodnega doma v Pueblu, Colo.

V naslednjem hočem omeniti program in potek veselice. Kritike v pravem pomenu ne bom pisal, ker bi ne bila na pravem mestu, kajti vsakdo se je potrudil po svojih močeh.—Pozdravni govor je imel naš neutrudljivi in za korist SNPJ ter našo narodno stvar vedno požrtvovalni sobrat Frank Pečnik. Razložil je z lepimi in jedrnatimi besedami pomen in namen prireditve. Pozival je občinstvo, naj vsakdo pripomore po svojih močeh k uspehu. Zahvalil se je igralcem in igralkam za njih trud, izgubo časa in sodelovanje.

Igra "stari Elija" sama na sebi sicer nima pomena za naše ameriške razmere, vendar pa je bila dobro vprizorjena. K uspehu igre so tudi pripomogle narodne noše žensk in moških. Igralce bom omenil samo tiste, ki jim gre, po moji sodbi seveda, največ hvale. Vlogo Bogateja, oblastnega župana in gostilničarja, je igral sobrat Frank Brajda vseskozi prav izvrstno. On je igral tako naravno in neprisiljeno, ker vloga je bila kot nalašč zanj, da bi si pač ne mogel misliti boljšega Bogateja. Celo pri mučnih prizorih ko mu stari Elija očita krivice, je bil na svojem mestu. Nič ni pretiraval, pa je vseeno pokazal, da je kos vlogi. O sobratu Brajdi se lahko reče, da je rojen igralec. Želeti je, da ga še večkrat vidimo na odru.

Sestra Francka Boltezar, v ulogi Završnice, je ravnotako dobro izvedla svojo vlogo. Tudi ona bi ne mogla biti boljša. Človek jo je nehote občudoval. Vsaka nadaljna hvala o gospej Boltezarjevi bi bila odveč. Tudi njo si želimo videti še na odru. Nikakega dvoma ni bilo, da bodo naši stari znanci izvršili svoje vloge dobro. Ti so bili: Rozi Radovič, Robert Roblek in John Klančar. Ta trojica je prava duša naših prireditev. Priporočal bi, da pritegnejo k sebi še mladino in jo podučujejo, kajti brez prirastka ne bo napredka.

Sobrat Frank Boltezar pa v tej igri ni imel njemu primerne vloge. On je po naravi uljuden in dobrosrčen človek, vloga pa je zahtevala zahrbtnega ničvredneža, ki mu radi tega ni pristojala. Sicer pa se je svoje vloge dobro priučil in gre tudi njemu hvala za njegov trud. Bolj na pravem mestu je bila vloga oskrbnika, ki jo je igral Anton Kočevar.

Omenim naj še sobrata Louis Korošca, ki s svojim igranjem na harmoniko vedno pripomore do lepega uspeha. Dalje sta dobro igrali ga. Mary Hočevarjeva v logi Jere in ga. Agnes Knafelceva v vlogi Marjanice, četudi sta obe še novinki na odru. Razume se, da gre hvala tudi ostalim igralcem, kot bratu Steve Šajnu in drugim, toda preveč bi bilo, če bi vse omenjal.

Med dejanji je bila godba na gosli in glasovir, mali Stanley Bozaich je pa zapel par pesmi s svojim čistim deškim glaskom in žel zato obilo pohvale. Najbolj pa nam je seglo v srca petje sobrata Charlesa Zobca. Mladi mož ima izredno lep in simpatičen glas, njegovo petje je krasno in neprisiljeno; človek res z užitkom posluša njegov glas. Hvaležni mu bomo, ako nam bo dal še večkrat priliko, da ga slišimo.

Po predstavi je bila prosta zabava in ples. Za naše razmere smo imeli krasno prireditev in občinstvo se je zabavalo kot malokdaj. Upajmo, da bo prihodnja prireditev še boljše obiskana.

Z bratskim pozdravom! — John W. Mohar.

Američani še pobijajo Nikaragvičane.

Managua, Nikaragva, 12. okt. —Ameriško mornarično letalo je včeraj metalo bombe na taborišče rebelnega vodje Sandina z 200 njegovimi pristaši. Več vstašev je bilo ubitih.

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Molek.

Črna pamet.

Za časa "vesoljnega potopa", ko je dobri Jehova pokončal vse življenje (razen rib in polarnega medveda) na svetu z vodo in ohranil le Noetovo družino, da se je mogel zaroditi nov človeški rod pijancev, še ni bilo socialistov, brezverskih socialistov na zemlji. Kljub temu je tekla človeška kri pred "vesoljnim potopom" in takoj po "potopu".

Ob času, ko se je narodil Krist iz "device", še ni bilo brezverskih socialistov, vzlic temu je nekdo križal Krista. Oni, ki so ga križali, so bili veliki častilci Jehove.

V zlati dobi Aleksandra VI. in svetem veku Tomaža Torquemade tudi ni bilo brezverskih socialistov na svetu. Morda so bili krivoverci devetindevetdesetih sort, ampak brezvercev ni bilo. A vseeno je poteklo v teh slavnih časih toliko človeške krvi, da bi bila gnala ne le tri, temveč tritisočkrat tri mlinske kamne.

Pred sto leti še ni bilo brezverskih socialistov na svetu, ni bilo boljševikov. Revolucijonarji prve francoske republike so sicer trdo nastopili proti cerkvi, a bolj iz osvete kot iz kakega prepričanja.

Človek, ki danes čita klerikalne jeremijade in če ne pozna zgodovine, bi mislil, da je prelivanje človeške krvi na debelo prišlo šele s socialisti, boljševiki in svobodomisleci.

V Mehiki so se pojavili socialisti pred dobrimi desetimi leti. Revolucijonarji, ki niso dali nič na religijo, so bili že prej, ali brez kake organizacije in moči, razen morda momentalno. Kljub temu je v Mehiki poteklo več človeške krvi, odkar je bila okupirana po Špancih, kot v francoski in ruski revoluciji skupaj. Kdo je prelival to kri? Klerikalci se najmanj brigajo!

Kdo je prelil največ človeške krvi skozi 1627 let? Klerikalce to najmanj zanima!

Zanima pa jih, če morejo kričati o boljševiških eksekucijah v Rusiji in pobijanju duhovniških hujskačev v Mehiki. Najmanj mi pride na misel, da bi pral te eksekucije; če bi bilo na moje, ne bi nihče na svetu nikdar več prelil nobene kaplje krvi. Razmere pa so še nad nami in najboljša želja posameznika ne šteje nič.

V Mehiki imajo res kratke procese. Ne mučijo ljudi po sedem let kot je navada v Bostonu . . . Mehičanom je tudi treba priznati, da se niso učili od svete cerkve . . . Naj bo vse tisto res, kar poročajo klerikalci o Callesovih "boljševikih", enega le ne morejo reči. In to je tole: Callesovi vojaki še niso nobenega duhovna skuhali v vrelem olju, niti mu niso razklenili kosti na natezalnici, niti niso nikogar še sežgali na grmadi. Tega je bila zmožna le sveta cerkev . . .

Pokojni župnik John Kranjec je nekoč v polemiki z nami priznal v jolietskem "Amer. Slovencu", da so se godile velike grozovitosti v imenu vere. Zgodovinar, ki ne pozna pristranosti, pa pravi, da so se ravno v imenu vere vršile največje grozovitosti na svetu. Vse to, kar se godi v Mehiki in Rusiji, namreč glede prelivanja krvi, je "child's play" napram grozovitostim, ki so se godile v imenu vere.

Ampak črna klerikalna pamet je razumljiva živalica.

Coolidge nasprotuje vladnim barkam

Svoje nazore je povedal transportnim privatnim interesom. Ampak vodna pota naj bi zgradila vlada po želji privatnih transportnih interesov.

Washington, D. C. — Če pojde tako naprej, govore v političnih krogih, bo nekdo prišel nekega dne in priporočil, da armada, mornarica, pošta in javne šole postanejo privatna lastnina. Kajti govornik Bele hiše je dejal, da predsednik Coolidge nasprotuje, da barke, ki po rekah prevažajo blago in potnike, postanejo vladna ali splošna lastnina. Te barke plovejo med New Orleansem in St. Louisom in St. Paulom in Minneapolisem.

Ti nazori gleda lastništva so bili povedani delegaciji privatnih razvoznikov ali transporterjev iz doline Mississippi, ko je delegacija prišla v Belo hišo. Ali razvazalci žele kljubtemu, da kongres dovoli od trideset do petdeset milijonov dolarjev za razvoj in gradnjo vodnih potov in pospešovanje navigacije po rekah in jezerih.

Coolidge zavzema stališče, da se morajo privatno podjetja ojunačevati. On misli, da bodo privatni interesi obratovali bolje te ladje kot vlada. Vsekakor pa privatni interesi ne bodo tvorili nevarnosti, da prično pridigati, da naj te barke postanejo splošna ljudska lastnina, kar po njegovem mnenju ne more roditi nič dobrega. Ako bi ljudstvo prišlo do spoznanja, da je vladno obratovanje teh ladij boljše za ljudstvo kot privatno, bi mogoče ljudstvo zahtevalo, da postanejo vse glavne industrije splošna ljudska last. In tukaj tiči nevarnost za privatne interese.

Sleparski kapitalist aretiran v Gradcu.

Dunaj, 12. okt.—Dr. Victor Wutte, predsednik premogovniške družbe in Graz-Koeflacher železnice, je bil včeraj v Gradcu aretiran na obtožbo, da je najel posojilo $300,000 v svrho, da izplača dividende svoje insolventne družbe.

Zakulisniki diktirajo radijski konferenci

Formalen napad na splošno ljudsko lastnino.—Govorance o ustanovitvi vlade na podlagi privatne lastnine. — Prosjačenje naj tujezemski delegatje v tej zadevi ne nadglasujejo ameriških delegatov.

Washington, D. C. — Stephen Davis, ravnatelj zakulisniške skupine, ki zastopa interese takozvanega električnega trusta, in podpredsednik ameriške delegacije k prvi radio-brzojavni konferenci, ki zdaj zboruje v Washingtonu, je izvršil prvi formalni napad na javno lastništvo, ko je govoril dne sedmega oktobra izvrševalnemu odboru konerence.

Zlomil je sulico za privatne interese. K tem privatnim interesom je vključil radio-telegraf in naglašal, da je privatna lastnina, ki se privatno obratuje. Pri tem je trdil, da je ameriška vlada "fundamentalno" organizirana na privatnem lastništvu. Ker je položaj po njegovem mnenju tak, je prosil tujezemske delegate, da naj nikar ne nadglasujejo Američanov, ker bi tako nadglasovanje spravilo Američane v zadrego.

Politika General Electric-Westinghouse - Bell Telephone-Radio korporacije, kot je bila začrtana po Davisu, stremi zatem, da se Združene države odklonijo kot agencija za komunikacije na mednarodni konvenciji. Druge vlade so komunikacijske agencije, ker one lastujejo in obratujejo radio-brzojav v svojih deželah. Iz tega razloga žele mednarodno pogodbo glede radio-telegrafa. Privatni interesi v Ameriki pa pravijo, to je naša zadeva in ne vlade.

Veliko tujih delegatov je zdaj skeptičnih glede izida konference. Napovedovati so se že začeli, da konferenca tako izpade, da se ne bo mogio doseči ničesar.

Zrakoplov ga je ubil.

Chicago. — Joseph Aldlunas je umrl v German Deaconess bolnišnici za poškodbami, katere mu je zadal zrakoplov, ki se je spuščal na zemljo blizu 63 ceste in Cicero ave.

Vesti iz Jugoslavije

OVO MODERNO DELAVSKO ZDRAVILIŠČE.

rad za zavarovanje delavcev v Zagrebu sistematično zatira tuberkulozo. — Mnogim njegovim zdravilišcem in okrevališčem se pridruži še sanatorij Klenovnik, ki bo otvorjen 29. t. m.

Zagreb, 30. sept. — Tuberkuza je v naši državi zelo razširena. Po mnenju strokovnjaov znaša število tuberkuloznih Jugoslaviji nad pol milijona. sako leto zahteva ta zavratna olezen do 50.000 žrtev. Najolj kosi tuberkuloza med delavtvom. V splošnem odpade od seh smrtnih slučajev 13.5% a tuberkulozo. V delavskih lojih je ta odstotek nedvomno e mnogo večji, kajti med deavci podleže skoraj vsak tretji ej strašni bolezni. Za uspešno obijanje tuberkuloze so potrebi dobro urejeni ambulatoriji in ispanzerji, zdrava stanovanja a delavce in delavske kolonije, oleg tega pa še posebna zdrailišča, sanatoriji in okrevališča gozdnatih krajih.

Osrednji urad za zavarovanje elavcev je zastavil vse sile, da i v mejah svojih sredstev čim spešneje zatiral tuberkulozo. ekom zadnjih pet let je investial v ta namen nad 35 milijonov Din. Zdaj renovira in povečava anatorij "Brestovac" na Slenenu pri Zagrebu, zgradil je leo delavsko zavetišče v Zagrebu, alje veliko okrevališče "Kasinlo" pri Sarajevu, "Palić" pri ubotici, "Jadran" na otoku Rau in "Stražilovo" v Banji Koiljači. V četrtek 29. t. m. pa tvarja pri Ivanjcu v Hrvatkem Zagorju novo moderno dravilišče za tuberkulozne deavce.

V krasnem gorskem kraju redi košatega drevja stoji grad Klenovnik, ki ima za seboj slavo zgodovino. Leta 1244 je poonil kralj Bela ta grad obenem Loborom, Velikom in Zlogojem varaždinskemu županu Mihajlu. V drugi polovici 16. toletja ga je poklonil kralj Masimilijan grofu Drašković. Grad Klenovnik so začeli grofje Drašković graditi začetkom 17. toletja in so ga gradili zelo dolgo. O tem pričajo v stenah zidane spominske plošče. Najtarejša datira iz l. 1616. Srednjeveški grad je stal na nasprotem nekoliko nižjem gričku, jer se vidijo še zdaj temelji taregra gradu. Van Ivan grof Drašković je opetovano sklical gradu Klenovniku zasedanje rvatskega sabora. Grad je oblan s krasnim stoletnim parkom, katerem rasto do 1000 let stae ciprese. Okrog gradu se razprostirajo sadni vrtovi, livade, olja, njive, vinogradi in gozdovi. Na jugu je velika ravnina planino Ivanjčico (1067 m), a severu pa manjši hribi in rda, ki meje na Slovenijo.

L. 1924—1927 je bil preureen ta zgodovinski grad v sanaorij za tuberkulozne. Poslopje e bilo poprej dvonadstropno z elikim dvoriščem in širokimi odniki, sredi grada je stala kapelica v baročnem slogu z visokim zvonikom. Na obeh koncih o prizidali po 32 m nove zgradbe tako, da je zdaj grad dolg 92 m in širok 40 m. Ima dve dvorišči, staro zaprto, novo pa odprto proti severu. Zdravilišče Klenovnik ima na rapolago 175 postelj, 70 za ženske, 105 pa za moške bolnike, centralno kurjavo, lastni vodovod in elektriko z hidrocentrale Fala v Sloveniji. Sanatorij je opremljen z vsemi modernimi napravami, med njimi oddelek za roentgeniziranje, inhalatorij, krasno urejeno hidroterapijo s pršno in kadno kopeljo ter oddelkom za lečenje s paro in toplim zrakom. Poleg tega ima tudi solnčno kopališče, pri katerem so na razpolago prane kopeli. Skratka, novo zdravilišče ima na razpolago vse, kar zahteva moderna medicina za uspešno lečenje tuberkuloze. K sanatoriju spada 30 jonov borovega gozda za poletna gozdna okrevališča. Higijenski aparat zdravilišča je brezhiben. Vodovod dobavlja izborno vodo iz gorskega potoka. Zdravilišče ima kanalizacijo in naprave za biološko čiščenje odpadkov.

Sanatorij Klenovnik ima tudi svoje posestvo in sicer 200 johov njiv in travnikov, 14 johov vinogradov in okrog 50 johov gozdov. Na tem posestvu bodo redili 40 molznih krav, okrog 400 prašičev, čebele, perutnino itd. Upati je, da se bodo na ta način stroški za lečenje tuberkuloznih delavcev znatno znižali. Uprava sanatorija bo poskrbela, da bodo lahko oni delavci, ki bi se hoteli po okrevanju lotiti vrtnarstva, sadjarstva ali vinogradništva, na posesvtu delali in si tako pridobil potrebno znanje.

V sanatorij se bodo sprejemali samo bolniki z začetno aktivno tuberkulozo prvega stadija. Težko in neozdravljivo bolni se pod nobenim pogojem ne bodo sprejemali. Sanatorij bo sprejemal samo bolnike, ki so sigurno ali verjetno ozdravljivi in ki lahko postanejo zopet sposobni za delo. Poleg članov delavskega zavarovanja se bodo sprejemali tudi privatni bolniki. Oskrbnina za privatne bolnike bo znašala dnevno 100 Din. Vračunani so vsi izdatki za hrano, stanovanje, zdravnika, lečenje, kopanje, zdravila, perilo, postrežbo, prevoz z avtomobilom do železniške postaje itd.

Svečana otvoritev novega sanatorija se je vršila v četrtek 29. t. m. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je povabil k otvoritvi zastopnike civilnih in vojaških oblasti, tiska in zdravniških krogov iz vse države. Bolnike začno sprejemati začetkom oktobra. Vse informacije daje Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

(Izvirno Prosveti.)

V Jugoslaviji vlada silno razburjenje, ker hoče vlada ukiniti več gimnazij, tako v Mariboru, v Vinkovcih, v Nišu i. t. d. Vprašanje mladine je res prav važno in usodepolno. Res je, da imamo že sadaj preveč absolventov gimnazij. Včasih so na Slovenskem polovico gimnazijskih absolventov vzeli v semenišče za duhovnike, ostala polovica je lahko dobila službe v uradih oz. je šla študirat na visoke šole. Sedaj pa je na obstoječih visokih šolah Jugoslavije že nad 20,000 slušateljev. Vsako leto jih absolvira skoro 4.000. — Kam z njimi? Država ne sprejema več novih uradnikov, ker v interesu štednje še stare penzionira in odpušča. Najti se bo tedaj moral izhod. V Sloveniji in pa v Jugoslaviji primanjkuje strokovnih šol. N. pr. nimamo nobene pivovarniške šole, nobene šole za sladkorno industrijo, skoro nobene za tekstilno, papirno i. t. d. In industrija se razvija. Samo v tekstilni industriji ima Slovenija 57.182 vreten, 2166 statev, ta industrija zaposluje 3470 oseb. Mojstri, preddelavci, inženerji so seve ali Čehi ali Nemci, ker v Sloveniji ni nobene šole za to stroko.

V Srbiji bodo te dni otvorili v Leskovcu, kjer je edina srpska tekstilna tovarna g. Ilića, strokovno tekstilno šolo. V Oroslavlju in Hrvaškem je pa drvarski industrijalec Prpić sam osnoval privatno šolo za svojo stroko.

Bilo bi želeti, da bi se sedanje razburjenje radi redukcije gimnazij poleglo in da bi iz njega vzkilile ideje novih strokovnih šol za jugoslovansko mladino.

Imamo do sedaj v Jugoslaviji sledeče visoke šole: v Ljubljani je univerza s 6 fakultetami in sicer: s filozofsko, pravno, medicinsko (2 letnika), bogoslovno-katoliško, rudarsko in tehniško z vsemi 4 oddelki; v Zagrebu univerzo s 5 fakultetami, z visoko gospodarsko poljedeljsko šolo, z visoko pedagoško šolo in z visoko trgovsko šolo; v Beogradu je vse to (izvzemši visoke trgovske šole); v Subotici je pravna akademija in v Skoplju modroslovni fakultet. Tedaj vsega dovolj; le dela ne za absolvente teh visokih šol je premalo.

Ameriška zgodovina v oktobru

Prva telefonska zveza med New Yorkom in Chicago.

(18. oktobra 1892.)

Dandanes ko lahko govorimo po telefonu čez Atlantsko morje, se nam morda zdi čudno, da so inženirji po vsem svetu pozdravljali z navdušenjem otvoritev 900 milj dolge telefonske žice med New Yorkom in Chicago. Telefonski promet med tema dvema mestoma je bil otvorjen dne 18. oktobra 1892. In zares je bil ta dogodek pomemben, kajti telefonski inženirji so se dolgo let borili proti težkočam telefoniranja na dolge daljave, ker je električni tok postajal postopno tako slab, da se je komaj čulo. Tá problem je rešil Jugoslovan, sloviti profesor Columbia univerze in iznajditelj Mihajlo I. Pupin. Ta naš proslavljani širši rojak, ki se je priselil v Ameriko kot reven pastirski deček, je iznašel pripravo, obstoječo iz zvitka žic (Pupin's coils), ki je v gotovih razdaljih spojena s telefonsko žico in oživlja moč električnega toka, tako da električni tok na koncu proge je ravno tako močan kot na začetku. Zato čuješ človeka, ki govori po telefonu iz velike daljave ravno tako dobro kot da bi se nahajal v istem mestu.

Še le 1. oktobra 1925 pa je bila otvorjena prva direktna telefonska zveza čez ameriški kontinent. Nikjer na svetu ni takega telefonskega prometa kot v Združenih državah. L. 1925 je bilo v Združenih državah približno 200 telefonskih pogovorov za vsakega prebivalca, približno 135 na Danskem, 105 na Norveškem in Švedskem, skoraj 12 v Čehoslovakiji in na Ogrskem in niti 10 v Italiji. Na Nemškem jih je bilo 31 in na Angleškem 25 za vsakega prebivalca.

Dandanes je malo hiš v ameriških mestih, ki bi bile brez telefona, pisarn in delavnic brez telefona pa sploh ni. L. 1926 je bilo v Združenih državah 15 telefonov za vsakih 100 prebivalcev. Za njimi stoji Kanada z 12 telefoni. Edine druge države, ki imajo precej telefonov v razmerju s prebivalstvom, so v postopnem redu Dansko, Nova Zelandija, Švedsko, Norveško, Avstralija, Švica, Nemško, Angleško, Nizozemsko, Finsko in Avstrija.

Telefonski sistem v Združenih državah je privatno podjetje. Le majhen del telefonskega omrežja je izven velike skupine, znane pod imenom Bell System in upravljeno od American Telephone and Telegraph Company. To družbo je izvirno ustanovil Alexander Braham Bell, škotski priseljenec, iznajditelj telefona. Družba je kmalu zedinila vse telefonske proge širom Združenih držav pod enotno kontrolo

Otvoritev Erie kanala.

(26. oktobra 1825.)

Predno je v Združenih državah bilo železnic in cementiranih cest, se je blagovni promet dežele, ki je bila tedaj obljudena le ob atlantski obali, vršil večinoma po ladijah, ki so plule vdolž obali in po rekah. Ko je blago prispelo do konca jezera ali reke, je bilo treba prekladati in prevažati ga na vozovih do prihodnje vodne poti, tu ga zopet prekladati na ladje in tako dalje, dokler ni prispelo tja, kamor je bilo namenjeno. Da se premagajo te ovire za trgovino, so sklenili zgraditi kanale, da se ustvari nepretrgana vodna zveza med večjimi naselbinami, kakor tudi od krajev, ki imajo važne poljedelske, ali rudniške produkte. Kot začeten korak v to smer je država New York s svojim zaledjem.

Dne 4. julija 1817 je pri Rome, N. Y., začelo delo na Erie kanalu in 26. oktobra 1825 je newyorški governer otvoril kanal prometu. Topovi ob kanalu so naznanjali veselo novico, da je voda iz jezera Erie začela tekati v reko Hudson. Kanal je stal nekaj čez sedem in pol miljonov, karje bilo zares malo, ako pomislimo na veliko korist, ki ga je ta vodna cesta doprinesla za razvoj poljedelstva in trgovine.

Od tedaj so zgradili mnogo kanalov po Vshodu. Paralelne reke so bile spojene. Zgornji tok reke nad vodopadom je bil spojen z doljnim tokom potom prekopov ,tako je bila omogočena neprostana vožnja. Tudi po zgradbi železnic so kanali dobro služili kot dodatno prometno sredstvo. Dandanes pa z velikim razvojem železnic in z avtomobilskim prometom je mnogo kanalov postalo več ali manj nepotrebnih.

Otvoritev newyorške podzemske železnice.

(27. oktobra 1904.)

Z razvojem modernih velemest so sredstva pouličnega prometa postala čim dalj bolj težavno vprašanje. Tramvajske proge so se kmalu izkazale kot nezadostne. Zato so nekje zgradili nadcestne železnice — "elevated", ki pa kvarijo lepoto in peljane. Sklenilo se je zato zgrasvetlobo ulic, po katerih so naditi mestne železnice pod zemljo. Prvo podzemsko železnico je zgradilo mesto London l. 1853. Parni stroj je gonil vlak. To ni bilo ravno prijetno in podzemske železnice so popolnoma uspele še le tedaj, ko so uvedli električni pogon.

Prva električna podzemska železnica (subway) v New Yorku je bila predana prometu dne 27. oktobra 1904. Začetna proga je bila le 20 milj dolga. Dandanes imamo v New Yorku 600 milj podcestne in nadcestne železnice skupaj. L. 1926 je Interborough subway prevozila 784 miljonov potnikov, B. M. T. proge 621 miljonov, Interborough nadcestne proge 346 miljonov, Hudson tubes (pod reko Hudson v New Jersey) 109 miljonov in vse poulične kare skupaj 1018 miljonov potnikov.

Izmed drugih ameriških mest imata le Boston in Philadelphia sistem podcestnih železnic. V Evropi pa se nahajalo podcestne železnice le v sledečih mestih: v Londonu, Parizu, Berlinu, Hamburgu in Budimpešti. — F. L. I. S.

ČEBELARSTVO V SLOVENIJI

Ljubljana, 26. sept.

Naše slovenske vasi so že od nekdaj gojile čebelarstvo. Naši očetje so prav radi hodili okrog uljnaka s pipo v ustih ali pa sedeli v nedeljo popoldne pri čebelah in se čudili marljivim rojem. V svetovni vojni pa so čebele prinašale težke tisočake. Zato se čebelam še vse bolj posveča pazljivost naših razumnih in podjetnih kmetovalcev.

Na pokrajinski razstavi — "Ljubljana v Jeseni" — so čebelarji priredili posebno razstavo.

Množina razstavljenega medu in množina zaloge, s katero čebelarji razpolagajo, nam kaže, da je bila letos čebelarska letina bolj slaba. Posebno malo je cvetličnega medu. Postal je žrtev pozne slane, deloma suše.

Več je ajdovega medu. Ima kakor ves naš med sploh temnejšo barvo, zato pa vsebuje več rudninskih snovi in je bolj radio-aktiven, kakor tuje, vpeljavane svetle vrste, ki so tu in tam celo ponarejene.

Ocenjevalna komisija, obstoječa iz gg. A. Bukovca, M. Humeka in Jos. Verbiča je našla, da je ves razstavljeni med zelo okusen, čist, zadosti zrel in lično opremljen.

S srebrnimi kolajnajmi so bili odlikovani: g. Šetinc z Jesenic, Fr. Hernja iz Središča, Jože Okorn iz Škofje Loke, Jos. Mrak z Viča, Fr. Kunaver iz Žirovnice, Bronaste kolajne so dobili: J. Bratuša iz Obreč, J. Elzner iz Ljubljane, J. Fišer iz Rogatca, Ivo Verbič iz Ljubljane, R. Gallob iz Mežice.

Posebno priznanje se je izreklo Fr. Ručigaju iz Dobenega in Iv. Jenku iz Mirne peči.

Razstavni prostor je okrašen z ličnimi napisi, ki opozarjajo konsumente, da je med najboljše živilo za mladino, rekonvalescente, turiste in oslabele stare ljudi. Je pa tudi izborno zdravilo za slabokrvne, nervozne in težko prebavljajoče osebe. Zato ga ne bi smeli pogrešati v nobeni hiši.

Na razstavišču se prodaja in toči med v posode, ki jih prinesejo ljudje s seboj, ali pa se kupijo na mestu. Naprodaj pa so tudi še nekateri vzorci.

RAZNE VESTI

Policaj, ki je priznal, da je prejel podkupnino, ostane v službi.

Chicago. — William Jannisch, ki je priznal, da je prejel $350 podkupnine za policijsko "protekcijo" od butlegerja Anton Lachmana, bo obdržal svojo pozicijo kot policaj.

Civilna službena komisija je odločila, da Jannisch ostane, ker je s svojo izpovedjo izdal imena še pet drugih policajev, s katerimi je delil denar, ki ga je dobil od Lachmana. Teh pet policajev je bilo odpuščenih s službe. Jannisch je bil obsojen, da se mu odvzame plača za 30 dni.

Jannisch je rekel, da je skupno z drugimi petimi policaji vdrl v stanovanje Anton Lanchmana na 4343 Kinzie cesti, kjer so našli 400 steklenic piva. Prisilili so ga, da jim je izročil $350, katere so si potem med seboj razdelili. Lanchman se je pozneje pritožil, da ga je zopet druga četa policajev nadlegovala za denar. Na ta način je prišla vsa stvar na dan in obravnava je sledila. Danchman je pred komisijo izjavil, da še vedno prodaja pivo kot navadno.

Žena, enajst ur mrtva, oživljena.

Chicago.—Pulmotorsko reševanje zadušenih oseb je doseglo rekord v torek, ko je skupina moških pod vodstvom zdravnika oživela s pulmotorjem Rozo Young, 1760 So. Langley ave., ki se je bila v pondeljek zvečer zadušila s plinom, ko je kuhala večerjo. Ko je njen soprog prišel z dela, jo je našel na tleh kuhinje, ki je bila polna plina, uhajajočega iz peči. Dasi je bila žena že po vseh znamenjih mrtva, so sosedje vseeno poklicali zdravnika in ta je potem vodil pulmotorsko akcijo. Usesali so 15 tankov kisika v ženo in šele drugi dan zjutraj, potem ko je akcija trajala neprenehoma enajst ur, je žena odprla oči. Njeno prvo vprašanje je bilo, če se ni meso v ponvi prismodilo!

Trije ubiti, ko je zrakoplov treščil na zemljo.

Flint, Mich. — Pilot in dva potnika so zgoreli v plamenu, ko je zrakoplov, ki ga je pilotiral William Clunie, treščil na tla v bližini mesta. Zrakoplov je padel z višine 100 čevljev in ko je priletel na tla, je nastala eksplozija gasolina, ki je povzročila ogenj, v katerem so vsi trije zgoreli.

Pes preprečil samomor.

Chicago. — Pasje tuljenje je opozorilo sosede, da so vstopili v hišo na 2805 N. Springfield Ave., kjer so našli v neki sobi mrs. Arnold Fenner, omamljeno od plina, ki je uhajal iz peči. Ženska je bila že več časa obupana radi svoje bolezni in je porabila priložnost za samomor, ko je njen mož šel obiskat nekega prijatelja.

Štirje butlegarski milijonarji morajo v zapor.

Cleveland, O.—Štirje butlegarski baroni, ki so si nagrabili milijone dolarjev s trgovino s prepovedanimi pijačami v teku dvet let, morajo oditi te dni za 18 mesecev v zvezno jetnišnico v Atlanti. Vsi njihovi apeli niso nič pomagali.

Tri leta ječe radi sleparije.

Chicago. — C. A. Perry iz Bostona, Mass. je obsojen na tri leta zapora, ker je osleparil upravitelja La Salle hotela za $400. Perry se je predstavljal kot državni uradnik, ki ima nalogo, da preskrbi stanovanje v hotelu za regiment pomorščakov.

Otrok umrl za paralizo.

Chicago.—Smrt 5-letne Ruth Martingale iz Oak Parka se pripisuje otroški paralizi. To je že drugi slučaj smrti v Oak Parku, ki se pripisuje tej bolezni. Mestni zdravstveni oddelek pravi, da ni nevarnosti, da bi se bolezen razširila.

Posetniki Velesejma se radi zaustavljajo pri tem oddelku, ki je zelo poučen. Razstavljeni so tudi najmodernejši panji.

Mehiške jušte govoričije v glavnem mestu

"Pučarji" zmagujejo samo z besedo. — Njih govoric ne potrjuje državni department.

Washington, D. C. — Medtem ko se Dwight Morrow pripravlja s konferencami, katerih se udeležujejo predsednik Coolidge, tajnik Kellogg, podtajnik Olds v državnem departmentu in drugimi departmentnimi uradniki, da prične svoje delo v Mehiki, prihajajo govorice z onstran reke Rio Grande in se širijo med mehiškimi juntami, ki niso naklonjene sedanji mehiški vladi, o novih revoltah in puntih.

Državni department ni potrdil teh govoric, ampak vseeno se hitro širijo med prijatelji oljnih kompanij, ki so za intervencijo v Mehiki. Prav radi govore, da se je pridružilo revolti najmanj okoli pol tucata državnih governerjev in najmanj pol Mehike čaka na prav znamenje, da se dvigne. Vsi, ki širijo take govorice, trdijo, da prihajajo njih vesti iz zanesljivih obmejnih virov. Take vesti so že nekaj navadnega. Širili so jih nazadnjaški elementi, ki se od leta 1917 trudijo strmoglaviti mehiško vlado.

Prijatelji olja že pripovedujejo, da se Moorrow "zgraža" zaradi izvršenih eksekucij. Tudi senator Borah, predsednik senatnega odseka za tujezemske zadeve se jezi zaradi številnih eksekucij, ki jih izvaja mehiška vlada. Borah se vedno in rad razgovarja o dogodkih s časnikarji, a on je vedno nevtralen pri takih razgovorih. Morrow ni črnil še besedice o mehiških zadevah, odkar je bil imenovan za poslanika. Ako bo zdaj Morrow še bolj trd za mehiško vlado, kot govore prijatelji oljnih interesov, kakor je bil Shefield, tedaj se je izpremenil čez noč. Mehika je pozdravila njegovo imenovanje poslanikom kot znamenje boljšega razumevanja.

Klerikalci, ki so leta čakali na sredstva za revolto pozdravljajo zdaj Gomezovo revolto. Ravnotako kot prijatelji olja, tudi oni napovedujejo hitro razširjenje revolte. Ampak tega razširjenja ni in ljudje se na tihem muzajo klerikalcem.

Žensko zborovanje v Moskvi.

Moskva, 12. okt.—Ženski proletarski kongres je bil včeraj otvorjen v Moskvi.

Junaški fašisti!

Naskočili so z bajoneti in izstrelili salvo ter ubili—dva telèta.

Berlin, 12. okt.—Berlinski listi imajo precej zabave z incidentom, ki se je pripetil zadnje dni v Klanu na Primorskem ob italijansko-jugoslovanski meji. Italijani imajo tam vojaško posadko 300 mož. V temni noči je posadka dobila vest, da je nekaj sumljivega v grmovju na meji. Nekdo je prekoračil mejo! Vojaki so zavpili: "Stoj!" Nobenega odziva, toda šum v grmovju je bil vedno večji. Zagrmela je salva strelov v grmovje in potem je sledil naskok z bajoneti. Nič niso našli. Drugo jutro so našli dva ubita teleta—vsa preluknjana s kroglami. Italija in fašizem sta bila rešena.

Trije utonili.

Marquette, Mich. — Trije poročeni moški so utonili v Gornjem jezeru, ko so se podali na ribolov v malem čolničku na viharno jezero. Čolnič je bil samo 400 čevljev oddaljen od brega, ko se je prevrnil. Dasiravno ni bila voda globoka, se trojica ni mogla rešiti, ker so bili vsi pretežko oblečeni.

PRISILJENI SMO PRODATI

dvonadstropno, iz opeke zidano hišo, dve 4-4 sobni stanovanji, na 2744 S. Kedvale Ave., Chicago. Cena $9,800.—Na obroke. Odprto za pogledat v soboto popoldne in v nedeljo v jutro. Prodaja Kohout Bros., 6208 W. 22nd St., Berwyn, 1101.—(Adv.)

FARMA NA PRODAJ.

Tu je lepa prilika za družino, ki želi iti na farmo. Farma obsega 130 akrov zemlje, živina, orodje in vse drugo se proda po nizki ceni. Farma leži ob glavni državni cesti in je le deset minut do železniške postaje. Dobre ugodnosti za prodati vse pridelke. Jaz imam še več drugih farm na prodaj, ki so pa malo bolj oddaljene. Torej, če katerega veseli naj piše na moj naslov: John Dieter, P. O. Elk Creek, N. Y. (Adv.)

Naročajte avto-znake S. N. P. J.

Na željo več društev je gl. urad preskrbel avto-znake. To so krasno izdelane okrogloploščate tablice, z znakom S. N. P. J., in namenjene so za avtomobile članov jednote. Na društva smo razposlali podrobna pojasnila glede teh znakov, na člane pa apeliramo, da jih pridno naročajo.

Vincent Cainkar,
predsednik SNPJ.

VELIK BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO

Preživite božični večer v družbi vaših rojakov in prijateljev v stari domovini ter se ob tej priliki zabavajte in veselite. Pridružite se izletu pod osebnim vodstvom na enem izmed teh veličastnih ekspresnih parnikov:

MAURETANIA Odpluje iz New Yorka proti Cherbourgu **SREDA 30. NOV.**
pod vodstvom g. J. Kampotića, žihalkega Cunard urada.

AQUITANIA Odpluje iz New Yorka proti Cherbourgu **SREDA 7. DEC.**
pod vodstvom g. A. Markusa, newyorškega Cunard urada.

BERENGARIA Odpluje iz New Yorka proti Cherbourgu **SREDA 14. DEC.**
pod vodstvom g. S. Vukovića, newyorškega Cunard urada.

Vsi naši spremljevalci na potovanju so izkušeni in znani ter vas bodo spremili do domovine. Skrbeli bodo za vašo prtljago in za vse potrebščine na potovanju. Velike in udobne kabine 3. razreda, razkošni družabni prostori in prava domača kuhinja.

Kupite karto za 3. razred tja in nazaj po znižani ceni. Zmerne cene v drugem razredu.

Za podrobnosti se obrnite na kateregakoli našega agenta, ali naravnost na—

CUNARD LINE
140 N. Dearborn St.,
Chicago, Ill.

Leon Horomanski:

Zaloputnjena vrata

Od daleč se je čulo grmenje topov. Temo so rezali bliski. Nemci so navalili na X. Fan-Fan je zapustil mesto zgodaj zjutraj, tiho brez ceremonij. Gospa Z. je odpotovala dva tedna pozneje. Napotila se je v Varšavo, kjer je ostala teden dni, potem je pa odpotovala v Moskvo.

Dogodki so se odigravali s čudovito naglico. Strmoglavljeni car, Kerenski, Lenin. Ulice so smrdele po gnilobi. V mesto je pritiskal glad.

Fan-Fan se je grizel in trpel. Njegova rodbina je izginila nekje v prostrani Rusiji. Imetje je izginilo v bankah, raztresenih po vseh delih sveta. Sredstva gospoda eksgubernatorja in gospe Z., so se naglo krčila. Čim prej je bilo treba pričeti s prodajo oblek, perila in draguljev. Zaloge so bile velike. Toda kljub temu pride dan, ko bo vse izčrpano. A potem? Fan-Fan je znova sanjal o zanki okrog vratu in visečem stolpu v Pizi. A potem: dva groba — dve kameniti plošči, moleči iz polrojenih spominčic.

Ona me ne preživi — je pomislil. In skušal jo je potolažiti. — Vse to je blaznost in nič drugega. Saj ni mogoče, da bi blaznost trajala leta in leta. Zopet bo mir, zopet blagostanje. Zvonovi zazvone, vrtovi razcveto. Eksgubernator je zahajal v nek lokal, kjer so se zbirali bivši pravdniki, predsedniki sodišč državni pravdniki. Tu je vladal še vedno nekak čik, ki je pa že pešal. Bivša gospoda je kazala na zunaj celo blagostanje in veselo razpoloženje. Toda obrazi so postali dolgi, bledi. Prezgodnje gube so pokrile še nedavno cvetoča rdeča lica. Zdaj je bila to družba na videz dobrodušnih, tu pa tam celo šaljivih starčkov. V globini duše otožnih in potrtih človečkov je kipel žolč, toda redki lasje so bili tako skrbno polizani, da noben trmast las ni kvaril frizure. Posedali so za mizicami in klicali duhove. Še nedavno grozni državni pravdnik je vprašal, kaj bo čez leto dni, in odleglo mu je, ko mu je duh odgovoril — državni pravdnik.

Da. Bili so hudi časi. Sreča je obrnila svojim ljubljencem hrbet. Fan-Fan se je sključil. Gospa Z. je začela dobivati sive lase. Toda njeni kodri so bili še vedno bujni in prsa krasne dame so ohranila svojo zapeljivo vzbočenost. Stanovala sta v četrtem nadstropju v dveh sosednih sobah z vhodom s hodnika. Gospa Z. je bila vedno molčeča. Fan-Fan se je molče spominjal dobrih starih časov. Bilo je . . . je začel pripovedovati storijo . . . V tej storiji je nastopal vedno kot velik junak in očarijiv mladenič. Pri pogledu njegovih olimpijskih oči so se ljudje upogibali in tresli kakor šiba na vodi. Toda gospa Z. ga je poslušala raztreseno. Njeno življenje se je tako naglo zaprlo. Vrata so se zaloputnila. In nikoli več se ne odpro. Bila je že senca same sebe od predvčerajšnjega dne. Preteklosti ji ni bilo žal. Spominjala se je pa, da ji je nudil v tej preteklosti vsaki dan triumf. A zdaj ji ponuja neka fatalna roka samo senco duševne hrane — spomin.

Nekoč, ko se je mesto prazilo v neznosni vročini, sta odšla Fan-Fan in gospa Z. v zakotno ulico. Tu a tam je zapihal veter in dvigal oblake prahu. Okrog Fan-Fanove in gospejine glave so frčali agitacijski letaki. Za vogalom so se pojavili ljudje. Na hodniku, polnem odpadkov dinj in druge nesnage, je završalo. S krvjo zalito oko je premerilo Fran-Fana in gospo Z. od nog do glave. Čez hip jima je pomigala iz druhali roka v raztrganem rokavu:

— Pojdi sem . . . Ej, ti tam.... In ta ženska tudi. . . Sem.

Fan-Fana in gospo Z. je obkolila druhal capinov. Porinili so ju skozi vrata bližnje hiše.

— No, le hitro, sleci se . . . Le urno. Dovolj si pil naše krvi... Ne brani se . . . Vidiš . . . Toliko ljudi čaka . . Bodi vsaj enkrat človek . . . Sleci suknjo . . . Saj ne pojdeš nag od tod . . . Oblečemo te . . .

V drugem kotu so slačili gospo Z. Razcapanci so se kar trgali za plen.

— Oho, — so kričali — glej no, glej, kakšno imenitno spodnje krilo s čipkami ima . . . No, prav nam pride, če ne za drugo, pa vsaj za brisanje polic . . . Tudi nogavice sleči . . . Svilene. Hčerka jih bo vesela. Nikar se ne sramuj. Saj nisi kneginja, niti zamoraka kraljica. Sicer pa tudi kraljice pri nas zdaj izlivajo pomije.

Fan-Fan in gospa Z. sta bila v hipu podobna capinom. Fan-Fan v kričeče rdečem, kakor od miši razgrizenem suknjiču in v zamaščenem telovniku, gospa Z. v umazanem spodnjem krilu z rdečo zaplato spredaj in s celo vrsto manjših zaplat. Fan-Fan je bil bled ko zid. Na čelu so se mu lesketale drobne potne kapljе. Šklepetal je z zobmi, dasi je pritiskala neznosna vročina. Gospa Z. je bila kakor morska pošast. Obraz ji je pozelenel. Pod očmi so se ji pojavili veliki črni kolobarji. Oba sta molčala. Morala sta iti mimo hišnika. Stal je naslonjen na steber in grizel semičke (seme sončnih rož; op. prev.) Spoznal ju je. Avtomatično je jima podal ključ. Niti ganil se ni. Toda Fan-Fan je pomislil:

— Trese se od veselja.

Hotel je smukniti v sobo gospe Z. Pahnila ga je proč. Od trenutka, ko so ju začeli slačiti, ni spregovorila niti besedice. Eksgubernator je planil za njo.

— Le mirno, dragi moj, pomiri se . . . Preveč smo vzvišeni...

Gospa Z. mu je zaloputnila vrata pred nosom. Stopil je v svojo sobo. Vrgel je cunje proč. Kopel bi se zdajle prilegla, toda kaj hočemo, v rdeži državi nimajo kopeli . . . Prijel se je za glavo in vzdihnil. Potem se je umil in oblekel čisto perilo. Utrujenost ga je obšla. Omahnil je na posteljo in zaspal.

Šanjalo se mu je, da je prestopil prag nekega stanovanja. V prvi sobi leži na divanu ženska. Ni slečena, a vendar spi. Pokriva jo tenak črn muselin, ki ji zakriva noge in glavo. Zdi se, da je gospa Z., a vendar ni ona. Postava nekam prikupljiva, v njegovih očeh celo zelo mikavna. Neka življenjska tajna ju druži — a obenem je kakor sovraštvo. Ko je vstopil, se je ženska zganila. Obstal je sredi čudnega labirinta soban sobic, hodnikov in dvoran, kjer so solnčni žarki poigravali v poslikanih oknih. Sobe in hodniki so bili polni pohištva — divanov, otoman, polic, naslonjačev, stolov in miz. Treba se je bilo prerivati. Na stenah so visele slike, nage Diane na lovu, trubači na konjih, kitajske figurine, velike vaze, ure v rezljanih okvirjih, porcelanaste in kristalne vaze z madame Pompadour in Dubary. Po hodnikih so ležali leseni detski konjički. Fan-Fan jih je moral odrivati. Šel je iz sobe v sobo. Nikjer ni bilo žive duše. Fanu je bilo posebno neprijetno to, da so bila vrata povsod samo priprta in da jih ni bilo mogoče odpreti na stežaj. Moral se je prerivati, včasi pa celo plaziti po vseh štirih. Komaj se je prerinil skozi ena vrata, že je naletel na druga, še okja. Kar je opazil na stenah ogromne bele kartone, poslikane od vrha do tal z ostudnimi futurističnimi in dadaističnimi nestvori. Povsod je bodla v oči rdeča barva, grozili so cepci, žarel je peklenski ogenj, v katerem so se cvrli ljudje v dragocenih bobrovih kožuhih. Fan-Fan je planil k priprtim vratom, pa se ni mogel preriniti skozi nje. Obtičal je. Ko se je zvijal med vrati, je opazil, da rine pred seboj ogromno cev iz kartona, prav takega kartona, kakršnega je videl poslikanega s futurističnimi in dadaističnimi nestvori. Prerinil se je nekako skozi vrata in postavil karton previdno na nizek stolček, preoblečen z rdečim usnjem. Potem so sledile prazne sobe. Koraki so strahotno odmevali. Fan-Fan je slednjič našel vežo in stopil na dvorišče. Toda tu se je pojavila na nasprotni strani ona ženska, ki je ležala malo prej pokrita s črnim muselinom na divanu. Planila je s hodnika in zakričala: Tat! Tat! Za hip umolkne, pa zopet zakriči: Tat! Tat!

A on, Fan-Fan, v cunjah in rdečem suknjiču z lisnjo! Zdrznil se je in odprl oči.

Bil je že mrak. Eksgubernator je skočil s postelje. Nagloma se je oblekel. Potrkal je na vrata gospe Z. Nihče se ni odzval. Fan-Fan je potegnil iz žepa ključek.

Soba gospe Z. je bila v strašnem neredu. Omara je bila odprta. Obleka in perilo se je valjalo po tleh. Sredi krasnih toalet in najfinejšega perila so kričale tu in tam umazane cunje, ki jih je vrgla gospa Z. proč. Sama gospa Z. je ležala na divanu — mrtva. Ležala je na rjuhi, okrašeni z grbi obeh pokojnih mož in z grbom svoje rodbine. Na njenih ustnicah so se strdile krvave pene. Bila je v tanki beli košilji s teznikom iz zelene svile — nezapetim tako, da je Fan-Fan zagledal snežnobele polne grudi, razgaljene v poltemi kakor v pozdrav težko pričakovanemu ljubčku. Od pasu je bila oblečena v ostudno, vse zakrpano spodnje krilo, ki ga je dobila zastonj od druhali. Na eni nogi je imela tenko nogavico iz svetloroza svile, druga je pa tičala v okornem, blatnem škarpu. Na tem strahotnem protislovju razkošja in bede, parfuma in smradu, so se lesketali dragulji. Gospa Z. se je pred smrtjo posula z dragulji.

Fan-Fan je zaman iskal pismo. Gospa Z. je zaloputnila za seboj vrata brez slovesa. Zastruplila se je z morfijem.

Ivan Zorec:

NJENA POT

1.

Ko je bila naporna služba dodobra izžela nižjega železniškega uslužbenca Jakoba Vrtačnika, so mu odmerili malo pokojnino in mu dejali, da ga ne potrebujejo več. In kar čez noč je bil ob delo in uslužbene dolžnosti, glej. To ga je močno zmedlo; kajti ni si mogel misliti življenja brez dela in službenih skrbi in sitnosti.

"Prosil bom, da bi me sprejeli še v službo —", je izdal ženi.

"Ali si ob pamet? Kaj se nisi naslužil dolgih trideset let? Uživaj mir, ki si ga potreben, da boš kaj časa še na svetu! Glej —"

"— saj to je: Obolel bom in umrl, če ne pridem spet do kakega dela."

"O, preselimo se v Trst! Tam bi še dobil kak lahek zaslužek. Joj, v Trstu je lepo!" je vzdihnila.

"Kako bi živeli v tako dragem in velikem mestu? S tem ni nič, vidiš."

Ona pa je žarela in se je v mislih že preselila v svoj ljubi Trst, kamor so ji vsa dolga leta koprneče hrepenele vse neugnane misli, vse prelepe sanje. Še zajec rad steče pod grm, kjer se je izlegel, si je mislila podjetna ženica, ki ni mogla pozabiti svoje že davno odbegle sreče, ko je v sijaju prelepega domačega solnca veselo dekličila kot brhka tržaška okoličanka.

"Tudi zaradi Marije moramo v mesto. Šole je dokončala, stara bo že sedemnajst let, — kaj bi še tu? V svet morava z otrokom, pa je!"

Jakob Vrtačnik je omahoval in se tiho boril s srcem in s pametjo. Zakaj v nočeh brez sna je bil odločil, da ostane v tem lepem kraju, kjer pihajo domači vetrovi, ukajo prešerni vriski in koledujejo domače pesmi . . . Za Marijo bi se že dobila službica tudi tukaj; saj je dekle izšolano in čedno.

Ali žena in hči sta tako dolgo tiščali vanj, da je omahnila njegova volja, in se je moral vdati.

Začeli so zatorej pospravljati svoje stvari in so jo pomaknili na jug.

Za ovinkom se je Janez Vrtačnik ozrl. Z enim samim dolgim pogledom je pobožal zeleno dolino, nizke, potlačene griče, opasane s temnimi hostami in posejane z belimi vinskimi hrami.

Ženi in hčeri pa so hitele vroče misli daleč, daleč. Z žejnimi očmi sta pili lepoto, ki se jima je bližala, in sta se omamljali v pričakovanju na domišljeno srečo ob lepem morju.

Sloneli sta ob oknu in sta se radostno vznemirili, ko se je veličastno razgrnila sinja gladina zaželjenega morja. Vrtačnica je na ves glas zaihtela in ni mogla odmakniti ginjenih oči od prisanjane krasote, ki se ji je vsipala v presrečno srce.

"O morje, morje! Ti preljubo moje morje . . . !"

Marija, prav prijazno in brhko dekle, za svoja leta še dosti močna, je strmela in je bila tiha. Ampak sam večni Bog ve, koliko prekrasnih slik iz njenih hrepenečih sanj je hitelo pred njenimi notranjimi očmi, koliko veselih, presrečnih nad se je zaplodilo v njenem, dekliških muh in sanj polnem mladem srcu . . . A ko se je za ovinkom pokazala celotna slika velikega tržaškega mesta, je tlesknila z rokami in se je vsa zardela v zagorela lica zvonko nasmejala. Obli rami sta se ji zatresli; prsi sta se ji visoko vzbočili pod lahko bluzico; vedre oči so se ji zaiskrile, a na zdravih licih in na okrogli bradici so se poglobile zapeljive jamice, v kakršne človek tako lahkomiselno in rad strmoglavi. Živa domišljija jo je nežno prijela za čudovito lepo oblikovano ročico, mehko kakor mačja tačica, in jo je povedla med odlično oblečeno meščanstvo, na sijajne izprehode, v šumne, vesele družbe. Joj —!

Izza obzorja je naenkrat prikadil ponosni parnik. O, in tam-le drugi odhaja, da se v širokih valovih razmika morje pred njim, za njim pa se vleče bela pena in se topi v visokem solncu . . . In pa tisti-le metulji, ribiške ladjice ka-li, kako lepo sedijo na mirni gladini! Pa tu-le spodaj, kako se morje zaganja ob čeri in se odbija v mogočnih belih penah. Glejte, glejte: kaj ni to-le Miramar? Kakor sen poletne noči je res in tak, kakršnega smo občudovali na razglednicah. In ta ljubka okolica, kako lepo je posuta s prijaznimi dvorci, rdečimi in belimi. Nad vsem tem čudokrasjem pa se razpenja komaj vidna in vendarle razločna, pretanka in značilna tančica meglene in posebne sinjine.

O morje, morje . . . !

Tudi Jakobu Vrtačniku so se razširile oči. Zadovoljen je bil, ko je videl, kako sta ženski srečni že ob pragu nove domačije. Predno je utegnil do konca spresti svoje misli, jih je pogoltnilo šumno mesto.

2.

Marija se je predramila. Nalahko je vzdihnila, oči pa ni odprla. Udobno se je stegnila, da ji je izpod odeje pogledala bela noga. Nad posteljo je sitnarila muha, ki je takoj poželjivo sedla na mali prst, da je zmignil in prebudil lepo zaspanko.

Ko je v sami srajci stopila pred ogledalo in se je pozdravila s še motnimi očmi in z lenim nasmeškom na žarečih ustnicah, je iz njenega kipečega telesa dehtela zdrava toplota deviške postelje. Zaspana rdečica ji je odevala mehka, bela lica, a razpuščeni lasje so ji težko padali preko okroglih ram po krepkih plečih in so se v izbočeni črti mehko privijali na kipovito napeté prsi. S široko kretnjo je dvignila roke, da ji je v rami škrtnila zaspala kost, posegla je po težkih laseh in jih je z veččnim zamahom in naglim sunkom glave vrgla vse nazaj po plečih. Najbrž je bilo to zapeljiva kretnja, lepa slika, zakaj Marija jo je ponovila in je obstala. Roke je sklenila pod lasmi za vratom in se je opazovala. Res, vse na njej se je zapeljivo oblilo in kipelo v zdravju. V očeh se ji je vžival zmagoslaven blesk.

"Ah . . . !" je hrepeneče vzdihnila in se je prestopila za pol koraka. Gledala se je od strani, odzadaj in se je smehljala. Za hip je stopila k oknu, da bi pogledala po nemirni ulici, in na lica in v oči jo je mehko poljubilo visoko solnce. Počasi se je umaknila in je nestrpno stoknila:

No!"

"O, kaj si že pokonci?" je zažgolela Vrtačnica v kuhinji. "Precej, precej; samo malo počakaj!"

"Hitro! Ne morem čakati!"

Mati ji je prinesla kave in jo je začela spletati.

"Ne tako —!" se je kremžila hčerka in je cepetala z nogami. "Nočem biti tako hiljasta!"

"I, kako pa hočeš vendar?"

"Napravite široko in polno olasje, mama. Tako, da bo kaj videti, veste."

"No, pa tako, no. Precej bo gotovo."

(Dalje prihodnjič.)

SLUŽBO DOBI

korespondentinja vešča slovenskega in angleškega jezika v govoru in pisavi. Delo je pri slovenskem dnevniku. Pismene ponudbe z referencami naj se pošlje na naslov: "Enakopravnost", 6418 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. (Adv.)

NA PRODAJ IMAM

lepo vrejeno 6 sobno hišo, pod vsem je klet, in prizidane so 4 sobe in podstrešje. Veliki lot, vse ograjeno, garaža 12x24, kokanjak in tlakirano okrog poslopja furnes, voda, plin, elektrika, na vrtu 3 cevi za vodo vse v najlepšem stanju. 20 sadnjih dreves, in grmičevje od spredaj in dosti vrtnic lepo dušečih. Vzrok, da prodam je ker sem kupil veliko farmo. Kdor bo prišel pogledat bo tudi gotovo kupil, ker boljšega za tako ceno ne more najti. Blizo šole in tovarne, lahko hodite domo h kosilu. Pišite ali pa se osebno oglasite pri lastniku Tony Rudin, 909 Bonnie Brae Ext., Warren, Ohio. (Adv.)

NAZNANILO!

Delničarjem Slov. narod. doma v Waukegan-North Chicago, Ill., se tem potom naznanja in jih obvešča, da se vrši tretja četrtletna seja delničarjev v nedeljo dne 16. oktobra, 1927, v navadnih prostorih. Začetek točno ob drugi uri popoldne. Za Slov. nar. dom — Mathias C. Warshek, tajnik. (Adv.)

RADA BI IZVEDELA

za mojega brata John Turka, doma iz Velikega Vrha, pri Blokah na Notranjskem. Rojake prosim, če kdo ve njegov naslov, naj mi to naznanijo, ako bo sam čital ta oglas, naj se mi prijavi. Bival je svoječasno v Lloydell, Pa. Helena Devjak, P. O. Box 182, Maxwell N. Mex. (Adv.)

LASTNIK DVEH

krasnih farm želi zamenjati za zidano hišo v Chicagu. Oglasite se ali pišite hitro, dokler je lastnik tukaj. Pišite na Frank Nepio, 3201 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

IŠČE SE:

Frank Klemenc, doma iz Rakitnika pri Postojni. Nazadnje se je nahajal v Dodson, Md. in W. Va. Cenjene rojake v Dodson, Md. in W. Va., se uljudno prosi, ako kateri ve za njegov naslov, naj mi ga sporoči, ako pa on sam čita ta oglas, se mi naj nemudoma oglasi, ker mu imam nekaj zelo važnega za sporočiti.

Jennie Skrlj, 10410 Reno Ave., Cleveland, Ohio. (Adv.)

ITALIJANSKE HARMONIKE

Izdelujemo in importiramo vsakoliične prvovrstne

ITALIJANSKE HARMONIKE

rodnega dela, ki so najboljše na svetu. Jamčena deset let. Naše cene najnižje. Pouk na harmoniko sastonj našim kupcem. Pišite po brezplačen cenik.

GUATA SERENELLI & CO.,
1614 Blue Island Ave., Dept. 30, Chicago, Ill.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

!KAMPANJA!

za pridobivanje novih naročnikov dnevnika Prosveta

Še vedno je čas da začnete z agitacijo za razširjenje največjega slov. dnevnika v Ameriki, Prosveta, ki je pisan v naprednem duhu za izobrazbo in poduk naših rojakov.

Sedaj se vam nudi lepa prilika, da si za dolge zimske večere nabavite lepih in poučnih knjig, katere dobite za nagrado za nove naročnike.

Za enega novega polletnega naročnika dobite knjigo "Jimmy Higgins" vredno $1.00. Za enega novega celoletnega naročnika dobite knjigo "Slovensko-angleška Slovnica," zelo primerna knjiga za razširjenje znanja angleščine, vredna $2.00 ali kako drugo knjigo iz zaloge "Književne matice." Za dve novi celoletni naročnini dobite veliko in krasno vezano knjigo "Ameriški Slovenci," v kateri boste našli mnogo zanimivega in poučnega, ne samo o razvoju naše S. N. P. Jednote, temveč tudi o razvoju našega naroda v Ameriki, in drugih zgodovinsko-važnih dogodkih. Vrednost knjige je $5.00.

Ako še niste, začnite z agitacijo takoj. Idite na delo in pridobite listu kar mogoče več naročnikov, ker čimbolj bo list razširjen, temvečji bodo uspehi na kulturnem in gospodarskem polju Slovencev v Ameriki.

Cena je: na leto $6.00, za pol leta $3.00; za Chicago in Cicero za eno leto $7.50, za pol leta $3.75. Za Evropo: za eno leto $9.00, za pol leta $4.50.

Izpolnite in izrežite ta kupon.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Priloženo dobite naročnino $....., za katere pošljite Prosveto:

Ime ..... $.....
Naslov .....
Ime ..... $.....
Naslov .....
Ime ..... $.....
Naslov .....

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA